

Biotecnologia en agricultura i països en desenvolupament

J. M. Mulet

Institut de Biologia Molecular i Cel·lular de Plantes - Universitat Politècnica de València

L' *International Service for the Acquisition of Agri-biotech Applications* (ISAAA) és una institució privada que s'encarrega de recopilar les dades de tot arreu sobre l'ús de transgènics en agricultura i d'elaborar informes que podem trobar fàcilment per Internet i descarregar de manera gratuïta.

Enguany s'ha produït un fet ben curiós: per primera vegada la superfície destinada als transgènics en països en vies de desenvolupament ha superat la dels països desenvolupats, i el que és més curiós, l'ús ha augmentat principalment entre els petits i mitjans agricultors. També n'han aparegut noves varietats adaptades a problemes concrets. Els que vivim en països desenvolupats solem creure que els transgènics estan patentats i que són propietat de Monsanto. Això ha donat peu a diverses llegendes urbanes, com ara, la que diu que Monsanto obliga els agricultors indis a comprar-los les llavors i, en no poder pagar-les els porta a suïcidar-se. La realitat és que en un moment donat va haver-hi una onada de suïcidis entre petits agricultors a l'Índia, deguda, suposadament, a una agressiva política d'expropiacions i que va ser publicitada convenientment per determinades organitzacions ecologistes que culpaven els transgènics, un extrem que no era cert. Prova d'açò és que l'Índia és el principal productor del cotó transgènic (sols heu de mirar l'etiqueta de la roba que porteu damunt). L'any passat la revista de la Societat Americana de Ciències (PNAS), una de les més prestigioses, va publicar un estudi sobre les dades econòmiques i socials del conreu d'aquest cotó a l'Índia. S'hi va poder comprovar que, tres anys després de la implantació, havia aconseguit augmentar el nivell d'ingressos entre els camperols més pobres. Una cosa pareguda ha passat amb la soja a l'Argentina, on s'ha aconseguit que les explotacions menudes passen a ser rendibles.

Una ullada a les dades palesa que els Estats Units és el primer país en l'ús de transgènics, fonamentalment llavors desenvolupades per les companyies Monsanto, Syngenta, Dow agrosiències o Pioneer pensant en les necessitats del camp d'aquest país. El segon país, Brasil, ha optat per un model liderat per l'empresa pública EMBRAPA, que tracta de lliurar als agricultors la llavor que necessiten a un preu assequible i lliure de patent. En aquest cas, el major èxit ha estat desenvolupar una fesol capaç de resistir la plaga de la mosca blanca, que feia destrosses entre els conreus. Per cert, l'estiu passat vaig tindre l'honor de compartir una conferència a Colòmbia amb Francisco Aragao, cap del projecte. Per aconseguir-ho van haver de coordinar els esforços de més de 90 grups d'investigació diferents, però finalment el projecte ha estat un èxit.

Curiosament, el model més seguit pels països en vies de desenvolupament que han optat pels transgènics ha sigut el brasiler. Per exemple, Cuba va començar a sembrar transgènics el 2012, fent servir varietats de dacsa que havien desenvolupat a l'Institut de Biotecnologia de l'Havana. De manera semblant, Indonèsia té previst llançar en breu una varietat de canyamel resistent a la sequera i té pendent l'aprovació de 14 varietats més, entre les quals hi ha una de canya resistent als herbicides. La darrera incorporació al club ha estat Bangladesh, que a finals de l'octubre de 2013 ha presentat la primera albergínia transgènica. Aquesta varietat incorpora el gen Cry1Ac que la fa tolerant a dues varietats de les larves d'un insecte anomenat taladre, que ataca la tija o el fruit de la planta i ocasiona pèrdues enormes cada any. La investigació s'ha fet al Centre d'Investigació Agrícola de Bangladesh i la novetat és que s'hi han creat simultàniament quatre varietats diferents d'albergínia transgènica fetes a partir de les varietats locals millor adaptades.

També caldria considerar els avanços que s'han fet per diverses fundacions, públiques i privades, destinades a millorar aspectes específiques, com les plantes capaces de vacunar, l'arròs o la mandioca daurada, rics en vitamina A, etc.

Queda clar que la tecnologia és un ajut, sobre tot per a la gent amb menys recursos. I si una tecnologia no serveix, s'abandona. Si la biotecnologia agrícola ha tingut una ràpida acceptació és perquè funciona, independentment de les històries que contenen.

